

NĚKTERÉ PROBLÉMY ZATARASOVÁNÍ

Do všech armád jsou postupně zaváděny nové typy bojové techniky, které umožňují mimo jiné rozsáhlejší a rychlejší manévry. Z toho vyplývá požadavek neustálého zdokonalování všech forem, metod i prostředků, které budou zne-možňovat nebo omezovat manévry bojové techniky i živé síly nepřítele. Proto je nutné vytvářet účinný systém zá-tarasů v potřebném prostoru a čase k omezení (ničení) manévru nepřítele k vytvoření výhodnějších podmínek pro splnění úkolů vlastních vojsk. Roste-li totiž na jedné straně požadavek a možnosti manévru v soudobém boji a operaci (jak u vlast-ních vojsk, tak u nepřítele), rostou zá-konitě i požadavky na opatření ke ztí-žení a omezení manévru nepřítele. V tom také i na jeden ze ženijních úkolů a to na zatarasování a ničení.

Vlastní vojska budou používat všech forem zatarasování a ničení především v prostorech aktivní nebo předpokládané aktivní činnosti nepřítele. Zejména to bu-de v obraně, při odrážení protiztečí a protiúderů, při blokování silných obklí-čených uskupení nepřítele apod.

Zatarasování i jednotlivé druhy zá-tarasů můžeme hodnotit z různých hledi-sek. Jedno z rozhodujících hodnocení je i přesné stanovení reálného konkrétního cíle jak dané metody zatarasování, tak každého zá-tarasu. Ideálním cílem zá-tarasu je, aby ničil bojovou techniku a živou sílu. Tohoto cíle nemůžeme do-sahovat u všech forem zatarasování i dru-hů zatarasování především z hlediska po-užitého zatarasovacího materiálu.

Nemohu určit a vytypovat všechny faktory a vlivy, které působí na určení tohoto reálného cíle. Ale jsem toho ná-zoru, že jedním z rozhodujících kritérií jsou požadavky vševojskového boje a to především požadavky bojové činnosti motostřeleckých a tankových útvarů a svazků. V určitých případech přistupují i požadavky jiných druhů vojsk (např. při součinnosti POZu a DPTZ). V oblasti teoretického hodnocení zá-tarasu nebo metody zatarasování, mimo vlastní účinek na bojovou techniku nebo živou sílu, přis-tupují i jiné faktory. Jsou to např.:

— vliv zá-tarasu na činnost nepřítele při jeho překonávání v souvislosti s mož-

ností ničení nepřítele palbou vlastních vojsk;

— možnost nepřítele zátaras překonat (nám známými odtarasovacími prostředky a metodami);

— terén, roční období apod.

Všechny tyto faktory posuzujeme v jednotě. V závěrech stanovíme jaká opatření přijmou v současném období tj. pro správné využití současných zatarasovacích prostředků, případně stanovíme i požadavky na perspektivní rozpracování nebo rozvoj zatarasovacích metod, či vývoj zatarasovacích prostředků.

Chci zdůraznit, že nejde o perspektivní další rozvoj, ale především o co nejefektivnější použití zatarasovacích metod i prostředků. Tyto závěry by měly ovlivnit bezprostředně přípravu velitelů i současný výcvik jednotek v zatarasování.

Výbušné zátaras a jejich použití v různých metodách zatarasování jsou základním a nejrozsáhlejším článkem v celé struktuře zatarasování. Je reálný i závěr, že výbušné zátaras si budou i perspektivně svůj význam neustále zachovávat.

Proto rozeberu pro názornost metodu i obsah některých hodnocení minových polí. Na základě současného stavu používaných zatarasovacích prostředků i metod zatarasování můžeme stanovit alespoň dílčí závěry pro jejich zkvalitnění (s možným dopadem na výcvik) a částečně nastínit možný perspektivní rozvoj.

Účinek protipěchotních a protitankových min:

— u protipěchotní miny je požadavek jejího účinku jednoznačný, vyřadit co nejvíce živé síly nepřítele. Současné typy PP min tyto požadavky splňují. Vzniká však otázka — ve kterých minových polích a v kterých prostorech je v současné době používáme?

— u protitankových min můžeme požadavek na jejich účinky rozdělit na **maximální** tj. aktivací miny má být tank jako palební prostředek umlčen (zni-

čen). To dosáhneme především probitím dna tanku a zničením osádky tanku. V určitých případech současné některé typy min tento požadavek splňují.

Minimální požadavek účinku PT miny na tank je zastavit jeho postup na určité dobu. Jaká je to doba? Přerazí-li mina 2—3 články pásu a osádka tanku může jej opravit jen mimo dosah pěchotních paleb našich vojsk, pak tank (pokud nebude zničen palbou protitankových prostředků) bude bojeschopný za 2 — 3 hodiny (bude-li vyproštěn z minového pole). Budou-li výbuchem poškozena hnací kola nebo pojízdná kola a osádka není schopna je opravit vlastními silami, pak je zdůvodněná i delší doba, např. 4 — 6 hod. případně až 24 hodin. Současné typy min splňují druhý požadavek, tj. vyřazují tanky i na delší dobu.

Je to však i perspektivně jednoznačný a správný závěr? Určitě je správný pokud jde o protitankovou minu v minovém poli zřízeném např. v průběhu obrany před jednotlivými postaveními apod. Je však správný i pro minové pole zřizované manévrem zátaras (POZy)?

Cílem všech opatření při odražení protitankové (protiúderu) v průběhu obranného boje je zastavit útok nepřítele. Pohyblivé odřady zatarasovací zasahují až již ve prospěch protitankového dělostřelectva nebo tankových jednotek, tzn. že minové pole jimi zřízená budou vždy pokryta protitankovými palbami našich jednotek. Víme, že rozash minování na čáře zásahu POZu jakéhokoliv stupně je ovlivňován především jeho dopravní kapacitou. Proto se i nabízí možné perspektivní zkvalitnění činnosti POZu v tom, aby zmenšením rozměru použité protitankové miny se zvýšil rozsah jednotlivých zásahů. Menší rozměr můžeme docílit snížením váhy trhaviny nebo použitím účinnější trhaviny. Přitom současná dopravní kapacita POZu může být zachována, může se zvýšit hustota minování apod.

Některá možná hodnocení minových polí především z hlediska současných možností nepřítele a vlivu terénu.

Jedním z cílů minových polí je ztížit (omezit) možnost manévru na cestách, neboť boj v zimě je charakteristický bojem o komunikace. Proto minová pole zpravidla přehrazují cesty. V současném období většina minových polí bude kladena povrchově.

Jaká je však možnost zaminování silnic s tvrdým povrchem a v nejkrajnějším případě dálnice? Miny položené povrchově na silnici může nepřítel včas pozorovat a poměrně snadno odminovat. Proto při použití současných typů min (PT) při zaminování silnic je nutné použít různých opatření, která jejich zpozorování znesnadní jako např. pokácení stromů, využití rozhozené zeminy od nálevků apod. Jedno z perspektivních řešení zaminování silnic i dálnic je použití horizontálních min tj. min umísťovaných mimo vlastní silnici, avšak s účinkem do prostoru silnice.

Nepřítel pro překonání našich minových polí mimo mechanických odminovačů předpokládá použití i výbušných odminovačů, které mají možnost zřítit průchod o délce 85 — 122 m. Proto minová pole měli bychom zřizovat minimálně o hloubce 150 m.

Při zteči našich obranných postavení, především předního okraje obrany, bude pěchota nepřítelů nucena sesedat z obrněných transportérů. Proto naše minová pole na předním okraji i v hloubce 1. postavení měla by omezovat i manévr živé síly nepřítelů. Toho můžeme docílit zřizováním smíšených minových polí. A jak tento požadavek je realizován v současných plánech zatarasování nebo ve výcviku jednotek? Perspektivní požadavek v tomto směru bude asi mechanizace zřizování i smíšených minových polí.

Jedním ze základních hledisek hodnocení minových polí jsou možnosti jejich zřizování v závislosti na činnosti nepřítelů. Vyjdeme-li z požadavku zastavit postup nepřítelů co nejdříve (viz Oper-1-1 čl. 277), dojdeme k závěru, že největší hustota zatarasování má být v taktické hloubce a zvláště na předním okraji obrany. Ponecháme stranou časové možnosti

vlastních vojsk, jejichž činnost při přechodu do obrany bude časově limitována činností nepřítelů. Můžeme však současnými metodami zřizovat vůbec minová pole před předním okrajem v dotyku s nepřítelem?

Nepřítel může použít infradalekohledů a infrazaměřovačů, proto minovat před předním okrajem můžeme jen ve zcela výjimečných případech jako např. při pokrytosti terénu. Položme si též otázku, zda minové pole těsně před předním okrajem je dostatečně aktivní z hlediska požadavku aktivity obrany? Určitě by se aktivnost minování zvýšila tím, kdybychom mohli i v dotyku s nepřítelem je zřizovat alespoň od jeho „čáry rozvinutí do četových proudů“ až po náš přední okraj. Realizace těchto možností je skryta ve vyřešení dopravy min do tohoto prostoru a pochopitelně i v konstrukci vlastní miny. Doprava miny do prostoru minového pole bude tedy jedinou ze stěžejních otázek a úkolem pro zkvalitnění zatarasování, protože jen pozemním manévrem nebudeme moci minovat jak v potřebném prostoru, tak v časovém limitu.

Rozeberme a stručně zhodnotíme i jiné metody zatarasování např. zatarasování komunikačních směrů. Při podrobném rozboru této metody dojdeme k závěru, že se vytvářejí zátarasy, které vzniknou bezprostředním přerušením (nebo přehrazením) vlastní silniční koruny, tj. šířky 6 — 12 m. A porovnejme např. způsob zakreslování této metody do plánů nebo pracovních map. Odpovídá šířka zákresu skutečně šířce přehrazení? Šířka jednotlivých komunikačních směrů je 2 — 3 i více kilometrů. Je fakt, že na těchto směrech je i minimum takových možností, aby zničením mostu nebo položením lesního záseku jsme tento směr přehradili. Avšak z hlediska zabezpečení obranného boje vševojskové jednotky bude třeba na výhodných čarách zřizovat zátrasy i do částečné šířky komunikačního směru. Proto u minovačů jednotky (která zatarasuje komunikační směr) je třeba vytvořit k tomu ženijně materiální podmínky.

Podívejme se i na způsoby i metody ničení mostů. Z hlediska závislosti na potřebě ženijních sil i nutného času pro přípravu objektu k ničení a možností nepřítele vodní tok překonat. Dojdeme k závěru, že pro takové ničení jako za druhé světové války není dnes dostatek sil ani času. I nepřítel má dostatek možností vodní tok překonat ať již obojživelnou technikou, jízdou pod vodou, nebo použitím mostových souprav. Z toho vyplývá i možný závěr pro rozsah ničení mostu. Měl by být takový, aby jej nemohl použít 1. sled nepřítele, znemožňoval mu obnovu mostu mostními tanky a přinutil ho ke zřízení mostových přepravišť.

Dávám k zamyšlení otázku, jak jsou uplatňovány dnes všechny varianty zřizování výbušných zátarasů, které jsou uvedeny v předpise ŽEN-2-7 a to jak v obsahu plánování a samého zatarasování, tak ve výcviku jednotek?

Závěrem chci zdůraznit, že zatarasování i v současných podmínkách vedení operací si zachovává svůj význam. S rozvojem manévrovosti vojsk je třeba i tento úkol všestranně zkvalitňovat a rozvíjet. Toho můžeme dosáhnout soustavnou analýzou a tvůrčím přístupem jak k celku, tak i k taktickým a technickým podrobnostem. Obdobným způsobem budeme rozvíjet i ostatní úkoly ženijního zabezpečení.